

С(АЛТ)
Б - 386.

БРОНТОЙ БЕДЮРОВ

ЧИГМЕРИЛЕР

ГОРНО-АЛТАЙСК-1974

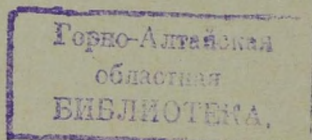
С(НЛТ)

Б-386

БРОНТОЙ БЕДЮРОВ

ЧИНМЕРИЛЕР

ЎЛГЕРЛИК ЈУУНТЫ

АЛТАЙДЫҢ БИЧИКТЕР ЧЫГАРАР ИЗДАТЕЛЬСТВОЗЫНЫҢ
ТУУЛУ АЛТАЙДАГЫ БӨЛҮГИ • 1974

211208

С (Алт.)
Б — 439

Б 0743 — 016
М138(03) — 74 86 — 74

© Горно-Алтайское отделение Алтайского
книжного издательства • 1974

* * *

Эң артык санаалар
Эртен тура келер.
Эл, албаты салымы
Элбеде көрүнер.

Көзине жаркын түйжер,
Көксине — алтын,
Кулагын жарый түйжер —
Куулгазын куучын!

Бу мындый тушта
Бойынды оңдо.
Бор-ботконы таштап,
Түрүмге ойгон!

Эрикчел ле карыкчал
Эш-кереги жок.
Айланып келген жарыктан
Ару неме жок.

ЧИНМЕРИЛҮ ДЕПТЕР¹

* * *

Кыска ўлгерлер
Бичип ўрендим —
Көгүс сескен,
Көзим көргөн...
Јүрек сызы,
Јүрүм тузы!
Кыска ўлгерлер —
Кызык ўлгүлер...
Је јүрүм узун,
Јүрерге солун!..

¹Дептер — алдында улус тетрадьты мынайда адайтан. Мында автор кыска ўлгерлер кирген јуунтызын чинмерилеп чолологон дептерле тўнейлеп јат: чинмери ўлгерлерлү тетрадь.

* * *

Күнчыгыш жаар,
Күнчыгыш жаар
Кар жаар,
Салкын жалбыраар.
Күнчыгыш жаар,
Күнчыгыш жаар
Кажы ла тангда
Мен учадым анаар.
Анда — менин эрјине адым,
Анда — менин эрке најым,
Анда — менин ада јуртым,
Анда — менин Алтай јерим!

Москва, 1969 ј.

* * *

Көпөгөш, көпөгөш, көпөгөш тегери..
Көпөгөш ынаарга көмүлген тайгалар,
Кадыннын толкузы — көпөгөш чинмери,
Кадынды кыйулай — каскакта кайындар.
Агаштан үзүлген жалбырак-көбөлөк
Арайын элбиреп, айланып жабызайт,
Арайын чайпалган чакпынга экчелтип,
Айрылып болалбай, јаратты кыйкалайт.

Та кандый санаадан кайыңдар эригер,
Та нени де айтпай тургандый билдирер,
Та кандый да терен, көпөгөш тенери,
Та неге де толку бир-бирде үшкүрер.

* * *

Күс. Жарганаттар жап эдип,
жылыйгылап каларда,
түндөр де соок билдирди.
Жолго чыгар алдында
бөрким кептей тартындым,
камчылайла адымды,
карангуйга калыттым.

* * *

Алтай күсти, алтын ашты
көрбөгөним удады.
Арбабаштап жүретен
Жаш тужымнын нөкөри
көстөриме көрүнүп,
ыйым келди кенейте.

* * *

Тайгалардын баштарын
Көк булуттар кажайтып,
Түндүк жаар барып жатканын
Көргөн бойы кайкажып,
Аба-жышта жүрүктөр¹
«Күс келгени бу» — дежип,
Айдын түнде айдыжар,
Күнгүреде кайлажар...

* * *

Орой күс. Эзиме
энемниң сөстөри ле
боро жаңмырлар
эбелет узактан-узактан —
эрикчел чырайлу Алтайдан.

¹Жүрүк — тубалап мөш.

* * *

Уштин-тўннинг аразында
Кўстин кўрен кыразында
Желгин салкын колтугында
Тудам салам кыстанган
Баратканын көргөн киж
Ол — байла, жангас Упанда.
Узун тўнде ээр ўстинде
Аттан тўшпей, амыр билбей
Кўзедўде жүрген эрде
Угум-көрўм сўреен эмей!

* * *

Алтай журттарда
согумдар согулат,
сойлон чай урулат,
соргулду канзалар тартылат,
содон айылдар ўн алыжып,
соокылар кўнгўлти угулат...
Солун куучындар табыжы,
соотобос улустын тыныжы
соок аяста торгулат,
сойоктор көксине томулат.
Соодуда аттар

айланат чакыда,
сооктор чакырайт
алтай јурттарда!

* * *

Кызыл чобра чадырлар
Кыш ла келзе, ээн калар,
Түнүгинде чанкырда
Түдүңделген ыш турар.
Деремнеле баратсан,
Терс салкынга табартсан,
Тырс эдишкен турундар,
Тындалазан — угулар.
Шылтагы јарт. Ол — јалкуурбай,
Јылу үйде бир отурбай,
Соок чадырда јоон одурып,
Содос эдип, арба куурып,
Јылым деп јене эмеген
Јылбас ишти јылгыр эткен.

* * *

Карагайлар кунукты,
Кырландар нени сананды?
Кобыларда обоолор
Кем кожонгын тындады?
Кезикте тымып, жылыйган,
Кенейте тыгып, жайылган
Кандый чөйө, кандый коо
Кем кожонгы болбогой?
Ол койчы уул өзөктөн
Орой чыккан болбайсын,
Кышкы жолды кыскартып,
Кожонг салган болбайсын.

* * *

Тенери ле телекей
Тендележип калгандый...
Ару, ару амыр кей,
Калын, калын каптал кар,
Тогус жаны толун ай,
Көстөри соок жылдыстар —
Бу бастыра Бай-Алтай!

* * *

Бир тушта айланган,
је эмди жылыйган
мындый ок кар —
сўт-ару кар.

Бир тушта койулган,
је эмди кайылган
мындый ок тўн —
сўр-кара тўн.

Бир тушта ойногон,
је эмди ондогон
мындый ок кыс —
сўрлў-јараш кыс.

Бир тушта болгон,
је эмди онгон
мындый ок јўрўм —
сўреен јаш јўрўм.

* * *

Кара аркалар, тайгалар,
Меес эдектей кыралар,
Мендеп кыра јакалай
Чаап бараткан кижининг
Кеен кебери — ончозы

Кепке салган немедий
Көгүске түжер, түжелер,
Көскө узак эбелер.

* * *

Тектиреш тууга тептире
Энгир түште сүзүлген,
Самарган тууга салактай
Сайылып түшкен солонгы
Эске кирзе, эриксем,
Эдил күүкти түензем,
Айлык жерден айланып,
Жылдык жерден жылгырлап,
Ай канатту шонкордый
Алтайыма жанарым,
Алкыш сөзим айдынып,
Арчын ыжын тынарым.

* * *

...Айдын-күннинг алдында,
Албатынын арада
Бала-барка чыдадып,
Бажын билип, башкарып,
Каргандарды сүүндирип,
Төрди тудуп, көдүрип,
Жүрөр күүним, күчим бар.
Журт улалтар учур бар.

* * *

Тенерини карануйлап,
калтар јанмырлар карайлап,
кара јалдары јайылып,
Кулгайры сынын кууй алып,
туйгактары алдынан
ак куйрукту јалкынды
чыгара тееп, тибиреп
келеткенин белгелеп,
јүрегим сүре эдиреер,
танг атканча тиркиреер...

* * *

Айдып турган сөстөрин
Аайлалбады, нөкөрим, —
Эриндерин кыймыктайт,
Эрмегин чат угулбайт,
Је түштеримнинг түбинде
Энчейип кабай үстинде
Бабийди јайкап турганын
Чек ырабас көзимнең...

* * *

Бистин бириккен колдорыстан
Кучакташтар эткем.
Бистин бириккен эриндеристен
Окшоолдор эткем.
Бирлик көрүмдү көстөристен
Биленин очогы
Чоктолып чагылган.
Бирлик тынышту түндеристен
Уктар колболгон,
Уйелер улалган.

* * *

Кылыгым тудуп, үйиме
кыйгастанып турала,
көзим кырлак жардына
кенетийин тийерде,
ичим ачып, арбабай,
килей бердим, кучкаштый,
бараксан кару эжиме.

* * *

Атанып жадала,
Көстөринген сенин
Кайдыкпас жыдалу
Карыкчал мен сестим.
Атанып жадала,
Сөстөринген сенин
Ачылбас жадалу
Айдыныш мен сестим.
Сен турган каткырып —
Көстөрин мөлтүрөп.
Сен турган каткырып —
Сөстөрин бедиреп.

* * *

Туманга астыккан
кийик кастый,
талбынып, талымзып,
ачу кыйгырадым —
сени жоксынып!

* * *

Бир катап јоткон келген
айас кўнде
кенейте.

Уйде
пўлей Бетховен
кўкўрт кўзўрт эдерде,
кўўлерин тўймедерде,
сабырт эдип, тенгерини
сабарыла кезетти.

* * *

Јўрўмимде баштап ла
Јопонго мен туштадым.
Ол меге чек јўзўндеш,
База очколу уул эмтир.
Кайкаганым коркушту.
База бир деп кўргўним —
Кўрўжинде башка бар.

— Төрөлгө мынаң жуук эмей! —
 Түмен жоны түгенбей
 Түни-түжи кайнаган
 Вокзалда ол айдынган.
 Бууккан күүнди — уур жүкти
 Буурынаң ол чыгарып,
 Бойына кару бир күүни —
 «Ойойымды» сыгырып,
 Көндүгип жаткан поездти
 Көстөриле үйдеди.
 Сыргалжындар үстиле
 Сыылап учар сыркынду
 Сыр-салкынак үни деп,
 Кем танызын сыгыртты!

* * *

Эл-Бабырган таштарын
 Эбире согуп барадып,
 Көзининг көк жаштары
 Көөлмөк болуп айланып,
 Көөркий бойы не ыйлайт,
 Кан-Алтайдан не ырайт—
 Кадын деген качкын кыс?

* * *

Төрөлим! Бир сананзам,
Ой түбинде тыныжын
Коркушту уур бодолот.
Корум ташту Базырык
Коскорылып турганы
Жүрегиме тондолот...

* * *

Эки улу суунын
эмчек кептү белтиринде,
эмил агаш төзинде
энчейген отурдым,
эригип унчуктым:
— Ээ, кандый сен ыраак,
Эне-Алтайым!
Онтозом до — сеге угулбас.

* * *

Ада журтымнан
атана бергенимнен
алты жыл болды.
Түш јеримде јаантайын
күүктин үнин угадым.

* * *

Карагайлу жаратта,
кызу сары кумакта
кўнге кўйўп отурдым,
кۆк толкуны тудала,
кўскў чилеп, көрўндим.
Суу тўбинин баларын
шулмус толку экелип,
таманыма тийгизип,
эки катап экчеди,
— сыйым эди, ал — деди.
Беш сабарым өткўре
ууш кумак тўгўлип,
Такубоку¹ ўлгерин —
«беш қанатту танканы» —
эске алдым, эригип.

* * *

Атанар алдында
Очоктын жанында
Отурым арайын.

¹Такубоку — улу япон поэт, танка — япон поэзияда ээжиленген бешжолдык ўлгер.

Алкышту От-Эне
Көспөкчи көзине
Көксимди ачайын!
Ак-кубал чачтары
Айланат алдымда —
Аластап жолымды.
Кызыл-чок көстөри
Кызарат тагылда —
Кычырып салымды.
...Айладу тымыкта
Аайладым ба сени?
Айса жок, же киним
Бир салым-судурда
Бириккен тужында, —
Ал-санаам жорукта!
Атанар алдында.
От-Эне! Кин-Эне!

Там ла там
төрөл журтымнан ырап,
мен барып жадырым...
О, деремне!
Сен анда,
тумандар курчаган

тайганың алдында
өчөмик көстөрингле
мени ээчиде
эригип узак
көрүп турадың...
Эбирип сеге
келгейим не мен?!

* * *

Мындый кейди мен
база кайда тынарым?
Мындый јерди мен
база кайда табарым?
Мындый көкти мен
база кайда көрөрим?
Мындый јонло мен
база кайда јүрерим?
Мындый тилди мен
база кайда угарым?
Мындый јанды мен
база кайда тударым?
Канат берген јайым кей!
Куяк болгон Алтай јер!
Шаңтыган көк тенери!
Шаң көгүстү јоон эди!..

Тили болзо — тыны бек:
Кыртыш өткөн тазылду,
Кыйылбайтан салымду.
Јаңы болзо — јебрендик:
Кудайдан эмес — Алтайдан.
Јаңы болзо — эркиндик:
Каандардан эмес — калыктан!

КАЙРАН УЛУСТАР

БААТЫРЛАР

Қарагол-Бажында
Бир жылкычы.
Ол эки бутту,
Je жағыс колду.
Жайлугуш-Ичинде
Экинчи жылкычы.
Ол эки колду,
Je жағыс бутту.
Бирүзи колын
Ұзе атырткан
Коркушту тартышта,
Атака тушта.
Экинчизи будын
Окопто артырган
Эрик жоктон —
Осколоктон.
Анда,
Күнбадыш талада,
Олордын шырказы —
Эр жажына.

Мында,
Күнчыгыш талада,
Олордын шыразы —
ээр кажында.

Лок, олор
Лангаксып канайтсын —
Луучылдар јеринде јаантайын!
Карагол-Бажында јылкычы.
Јайлугуш-Ичинде јылкычы.
Јуудан озо олор јылкычы.
Јуунын кийнинде јылкычы.
...Јирме беш јыл өтти.
Је олор эмдиге јылкычы.
О кайран улустар!
О алтай баатырлар!

КЫШКЫ ЧӨРЧӨК

Орой түнде иштег мен јанып келеткем.
Бир ле көрзөм, теректер, экем,
илбизин чилеп, кубула бергендер —
мөңүн сыргалу сыргалы үүрелер
менин алдыма тура түшкендер.
Эмиктер болзо эгиле түжүп,

Эрекен кептү көзиме көрүнген.
Бүркүлөр төмөн секирип ойногон
шулмузак тамчылар
чуркурак кучкаштардый меге бодолгон.
Кичинек, тымык бу город бүгүн
апагаш ла телкем боло бергени
көбү кар келгенинен эмей, көөркийим.
ару сүүш туулганынан эмей, көөркийим!
Тымыктын кары апагаш-апагаш.
Бу карла кожо бу бийик тенери
биске бүгүн элигин сыйлаган —
сүүштү, ырысту түнистин кереезин.
Оны эркелеп, корыйлык жаантайын,
чочыдып бойыстан үркүтпейлик оны...
...Орой түнде иштеп мен жанып келеткем.
Ачык өмүрлү чекпени күлүрөп,
а бойы неге де жарык күлүмзиреп,
аайы жок сүүнип бараткан күлүк
ээн оромло жанымнан өткөн.
Кочкор айдын корон соогында
эжи бала тапкан тужунда
көкүген, көөрөгөн калангы акама
бу кижини сүрекей түнөй болгоны
көксиме жарык сананыш тартырды...
Орой түнде иштеп мен жанып келеткем.
Сүүшкен эки көөркийге туштагам.
Уулы токтой түжүп, ойногон аяас
карлу бүрди бүгүп келерде,

кызынын ачык чачтары үстүнө
сееле берди кар, је кыс каткырып ийерде,
кайыла берди ол — калганчы јаскы кар.
Көстөри ару ол эки көөркийдин,
каткызы омордын качан да јарык.
Је мен де,
мен де база ичимде
арай каткырып келеткем деп,
кем билетен ол эди?
Сен эмезен кем?

МОСКВАДА ЭГИР ТҮШ

Күнүн сайын эгир түш,
иш божогон тужунда
күлүмзиренип тура түш
күнге, јаска, улуска...
Күүнин јанып, арызаң,
каштандарлу бульварга ,
кандый јакшы чыгарга,
капшайлабай базарга.
Алдында јадар Сад Курчу,
ачык Түймеен Јалаңы.¹
Көксин јарып, көс курчып,

¹Сад Курчу — Садовое кольцо ором, Түймеен
јалаңы — Восстание площади.

јанарын ундып саларын,
јакшызынып, јайымжып,
токтодуда турарын.
Онон, јенил јайкадып,
троллейбуста барарын.
— Јүрүм јарык, ару — деп,
јүрек серүүн айдарын.

ЈАШ ӨКТӨМНИНГ ЈАҢАРЫ

Јүрүмнннг јолдоры алдымда чөйилет...
Кажызыла меге барарга келижер?
Канатту амадуум кажызыла учар?
Јүткүген јүрекке кажызы једижер?
Кандый буудактар јолымда учураар?
Кандый салкындар шуургандап учурар?
Канча јылдарды чалмадап тударым,
Канчазын кожонго таңмалап саларым?
Онызын әртелеп айладып көрөргө,
Јолымды салымнан озолоп өдөргө
Судурчы санаалу бүтпеген эмейим,
Је слерге јастырбай мен айдып берейин:
Јүрүмнннг каскакту тууларын ажарга,
Јүрүмнннг чакпынду сууларын кечерге
Коологон кожоным канадымдый болор,
Јенүге кычырган амыргыдый болор.

АЛТАЙ ТИЛИМЕ БИР ЈАҢАР

Мениң тилим уйан да эмес,
Мениң тилим улу да эмес,
Мениң тилим макты сүүбес,
Өскө тилдерге күйүнип билбес.
Уткучы ла омок, јалакай да тилим,
Уткачы ла чечен, учурлу да тилим,
Јүрүмди, кизиреп, Орхондо уткуган,
Јүрүмге кестиртип, је чике алтаган.
Сен алкыш, аласташ јогынан бек эмей,
Сен — ыйык сүмерлер музыдый, мөңкү!
Сен — чөлдөрдin салкынындый, јайым!
Сенде — чактардын эрјинедий тыны!
Кајуда өзөтөн алып мөштөрдin
Кожоны сенде, төрөл тилим.
Күркүреп агатан алтай суулардын
Күчи сенде, төрөл тилим.

ЭРЛУ КОЖОН

Эрјине адым чакыда
Энчикпей чөйө киштеди.
Эш-нөкөрим јанымда
Эригип мени үйдеди.
Аргымак адым чакыда
Айланып јерди чапчыды.

Айдышкан көөркий жанымда
Арайын ыйлап аткарды.
Алты тала алтайдын
Бир бөлүги — түндүк төөн.
Шунуй ла бердим көс жумбай
Арасейдин түбин дөөн.
Он эки ай айланып,
Артып ла калды кийнимде.
Јети-Каан жылдыс јайканып,
Көрүп ле калды ээчиде.
Шонкор јайым куш кептү
Шунуп јүрер эр эдим.
Кар-јыбарды өткүрө
Уча бердим, јүреердим!

ЈАНЫКСАШ ҮЛГЕРИ

Ортон акамнын
омок колында
өлөн чапканда
ойноп туратан,
узун мойынду
кожончы чалгы
туранын үстүнде
татка јидирип,
эмди, байла,
эригип јадыры?

Чайын кайнадып,
сүдин собурып,
энем сакышта,
очоктын јанында
ырымду сагышта
бууры түгенип,
эмди, байла,
унчукпай отуры?
Кутус-шулмус
көбөлөктің кызым
улам сайын
чыга жүгүрип,
адазын көрөр деп
каран иженип,
эмди, байла,
чөкөди бе, кайтты?
Јетти јайдың ортозы.
Айдың он беш јангызы.
Эмдиге јангалак,
Эмдиге баргалак.
Јаан изү ай!
Кандый узун ай!
Түрген поездке
отурып алала,
мен качан Алтайым јаар
шунуйтан кижиге?
Ада-энениң
озогы јуртында

кубалга бастырткан
одын мен эмди
јаңыдан качан
камызатан кижиге?

КЫШҚЫ ТАНГО

Андый ба, наҗы,
Айдын ба, айтсан?
Ачулу, танылу
Бу танго кайдан?
Арайын айланар,
Айрылып җайнадар
Айлаткыш бу танго.
Көгүске җайылар,
Көзинди җайнадар
Калганчы бу танго.
Айдын бу түнде,
Ару бу карда,
Алтай тууларда
Айдышкан көөркийге
Ачынба сен, танго,
Айдынба сен, танго...
Айрылыш ачузын
Ол билбеген болзо,
Айдыныш та база
Неме бет ого!

АИАНАГА

Меге айдышкан, сени эмди
Очөмик көстү жүрү деп,
Көксиме кирген сүринди
Очүп калган эмтир деп.
Меге айдышкан, сени эмди
Кижиге барып калган деп,
Көстөрине көргөжин,
Карыкчалду келин деп.
Меге айдышкан, сени эмди
Мени кандый жүрген деп,
Угуп, артык нени де
Сурабаган эди деп.
Сеге айдышсын, мени эмди
Кайра келип болбос деп,
Je жүрегимнинг түбинде
Ундылбаган эдин деп.
Сеге айдышсын... Жок! Эмди
Эске алыныш орой деп,
Je жүрегимнинг түбинде
Сени деп, көөркий, сени деп...

КУЛУКТЕР

(Кокур)

Сооктор келди. Салкын согот.
Перчатка јок — сабар тоңот.
Каспалык та најым да —
Тоны база јука да. —
Бодонот.

Је соок биске неме беди —
Јебрен түрктер кемдер эди!
Общежитиеге јеткенче
Ал-санаабыс түймегенче.
Экүбис јөдүлдей-јөдүлдей,
Эрмегисте — Күл-Тегин эмей...

А кем јүдек — меерегей,
Бистин јүрек неерешпей:
Кемде јылу меелей,
Бисте улу телекей.
Кемге керек — некей,
Биске — мее ле кей!

ЧАГА

(Кокур)

Чаган айда Москвадан
Чакыраган сооктордо
Чарчап келген тужумда,
Сүүндим солун табышка:
«Женейегим — роддомдо,
Уул тапкан дийт — Ондойдо».
Адабыстың Чага деп,
Чакка барып божогон,
Кару жангыс ийни болгон, —
Келер үйе билер эдип,
Кереес адын эскертип,
Чаган айда чыккан уулды
Чага деп адаар дееримде,
Акам жаза арбады,
Алеша деп адады.

БАЖАЛЫКТАР

«Эн артык санаалар...»	3
Чинмерилү дептер	
«Кыска үлгерлер...»	4
«Күнчыгыш жаар,...»	5
«Көпөгөш, көпөгөш, көпөгөш тенери...»	—
«Күс. Жарганаттар жап эдип,...»	6
«Алтай күсти, алтын ашты...»	—
«Тайгалардын баштарын...»	7
«Орой күс. Эзиме...»	—
«Уштин-түннин аразында...»	8
«Алтай журттарда...»	—
«Кызыл чобра чадырлар...»	9
«Карагайлар кунукты,...»	10
«Тенери ле телекей...»	—
«Бир тушта айланган,...»	11
«Кара аркалар, тайгалар,...»	—
«Тектиреш тууга тептире...»	12
«...Айдын-күннин алдында,...»	—
«Тенери карануйлап,...»	13
«Айдып турган сөстөрүм...»	—
«Бистин бириккен колдорыстан...»	14
«Кылыгым тудуп, үйиме...»	—
«Атанып жадала,...»	15
«Туманга астыккан...»	—
«Бир катап жоткон келген...»	16
«Жүрүмимде баштап ла...»	—
«— Төрөлгө мынан жуук эмей! —...»	17
«Эл-Бабырган таштарын...»	—
«Төрөлим! Бир сананзам,...»	18
«Эки улу суунын...»	—
«Ада журтымнан...»	—
«Карагайлу жаратта,...»	19
«Атанар алдында...»	—
«Там ла там...»	20
«Мындый кейди мен...»	21

Кайран улустар

Баатырлар	23
Кышкы чөрчөк	24
Москвада энгир түш	26
Јаш өктөмнің јанары	27
Алтай тилиме бир јанар	28
Эрлү кожон	—
Јаныксап үлгери	29
Кышкы танго	31
Айанага	32
Күлүктер (К о к у р)	33
Чага (К о к у р)	34

Бедюров Бронтой Янгович

УЗОРЫ

Стихи-миниатюры

На алтайском языке

Редактор В. Т. Самыков

Художник И. И. Митрофанов

Технический редактор М. Г. Шелепова

Корректоры А. А. Боконокова,

Н. А. Майманова.

Сдано в набор 29/І 1974 г. Подписано к печати
14/ІІІ 1974 г. Формат 60×90 ¹/₃₂. Усл. п. л. 1, 125.
Уч.-изд. л. 1, 12. Бумага тип. № 2. Тираж 1000 экз.
Заказ 950. Цена 14 коп. АН 14392.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного
издательства, г. Горно-Алтайск, пр. Коммунистиче-
ский, 44.

Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистиче-
ский, 27.

14 акча